

Волимо Француску као што она воли нас

Француско-српски односи датирају још из средњег века, од времена када се Јелена Анжујска удала за Стефана Уроша I, поставши тако српска краљица. Иако се у савременој историографији оспорава њена повезаност са анжујском династијом, у случају да се ова тврдња покаже као тачна, српско-француско пријатељство и државни односи започети су пре нешто више од седам векова.

У формалном смислу, ове године се навршава 186 година од када су између Србије и Француске успостављени званични дипломатски односи, 1839. године, у време владавине Милоша Обреновића, још док је Србија била вазална кнежевина. Одмах по одржавању Берлинског конгреса и стицања независности успостављени су дипломатски односи између две државе. Али и пре успостављања дипломатских односа, француски утицај у Србији био је веома снажан. Забележено је настојање Карађорђа да успостави односе са Француском, док је управо

под утицајем француске револуционарне климе Димитрије Давидовић написао, а Велика народна скупштина у Крагујевцу 1835. године усвојила први савремени уставни акт Србије – Сретењски устав. Иако је због притиска великих сила био на правној снази изразито кратко, Сретењски устав је оставио дубок траг у српској правној, политичкој и друштвеној историји, а датум када је он усвојен данас се у Србији обележава као Дан државности.

Историјски развој српско-француских (или француско-српских, нека читалац одабере како му више одговара) односа имао је своје успоне и падове. Сигурно је да су у српској историји неизбрисив траг оставили француско-српско савезништво током Првог светског рата и снажна борба за слободу антифашистичких покрета две земље током Другог светског рата, као што и неопростиву мрљу представља француско учешће у НАТО агресији на Савезну Републику Југославију, пре свега Србију, 1999. године.

Французи би тим мрљама придодали југословенску подршку алжирској независности, а Срби француско признање независности лажне „државе Косово“. Ипак, Срби памте и Митераново слетање и деблокирање сарајевског аеродрома на Видовдан 1992. године, чиме не само да је отворен пут за пристизање хуманитарне помоћи у Сарајево него је и спречена најављивана НАТО интервенција. Због тог потеза, француског председника критиковали су многи у ЕЗ, пре свих представници немачке владе, док су му Срби замерали препоруку да Робер Бадентер председава саветодавном комисијом Хашке конференције о Југославији. Бадентерова комисија тада је дала мишљење да су границе југословенских република непромењиве. Иако је тада то ишло на штету јединства српског националног корпуса, сада се по питању сепаратизма Албанаца на Косову Србија може позвати на мишљење комисије којом је председавао председник Уставног савета Француске, иначе Митеранов близак пријатељ.

У савременој фази међудржавних односа Француска је једна од седам држава с којима Србија има потписан Споразум о стратешком партнерству. Његовој имплементацији и убрзаној

реализацији посебан допринос дају двојица државника, председници Вучић и Макрон. Њихов лични однос, честа комуникација и жеља за развојем односа, на трагу традиционалног пријатељства између два народа, представља залог будућег успешног развоја односа између две државе. Нажалост, повремено смо сведоци да дипломатија није увек способна да прати лидере, али је важно правило да се успех мери према предводницима.

Овај тематски број, из свих наведених и непоменутих али подразумевајућих разлога, посвећујемо француско-српским односима, са жељом да академској јавности Србије приближимо односе између две земље не само кроз историју него и у садашњости, као и да укажемо на позицију Француске у свету, њену унутарполитичку сцену и подсетимо се великих Француза и Срба који су дали печат пријатељству између два народа. Слобода, једнакост, братство нису само идеје водиље Француске буржоаске револуције, то су и темељи српског националног идентитета. Према нашем суду, те три речи откривају разлоге за блискост два народа која је пролазила кроз искушења, али се увек изнова потврђивала.